

A MAGYARORSZÁGI MÉDIAPLURALIZMUS VÉDELMEBEN*.

Az elmúlt hetekben az Európai Bizottság komoly kérdéseket vetett fel 30 új magyar törvénnyel kapcsolatban, és ezek az aggodalmak folytatódnak. Ezek a törvények olyan körülmények között kerültek elfogadásra, amikor is a médiatörvényt előbb az EU értékelte úgy, hogy megsérti az alapvető jogokat majd a magyar bíróság találta alkotmányosértőnek.

Az Európai Unió alapjogi chartája világosan kimondja, hogy "a sajtó szabadságát és pluralizmusát tiszteletben kell tartani", és az EU mindig kiállt a média szabadsága és pluralizmusa mellett. Az elmúlt 12 hónapban élénk vita tárgya volt ez Magyarországon. Ennek a vitának a kezdetétől úgy az Európai Bizottság, mint jómagam védjük a sajtószabadságot és az alapvető jogokat.

Ezzel párhuzamosan mindig is erőteljesen támogattuk az internet terjedését és azokat a lehetőségeket, amelyek ennek révén megnyílnak, beleértve azt is, hogy ez hordozója lehet az új médiának és a szabad véleménynyilvánításnak. Ez azért jelentős, mert - bármilyen aggasztó is lehet az általános médiakörnyezet Magyarországon – igen jelentősen megnöttek a magyar emberek lehetőségei arra, hogy kifejezésre juttathassák véleményüket, és hozzáférhessenek mások véleményéhez azáltal, hogy ma már a magyarok 98%-nak van szélessávú internet hozzáférése.

Az Európai Bizottság 2011-ben teljes mértékben kimerítette a jogi hatáskörét annak érdekében, hogy javítson a magyar médiatörvényen. A törvény az eredeti formájában négy területen sérthette volna meg az alapvető jogokat és uniós törvényeket. Én habozás nélkül igényeltem a változtatásokat, és ezeket el is értem. E négy kérdés közé a következők tartoztak: a) a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó szabályok aránytalan alkalmazását, b) a más tagállam joghatósága alá tartozó, ott letelepedett és engedélyezett műsorszolgáltatók bírságolását, c) a mediaszolgáltatók nyilvántartásba vételére és engedélyezésére vonatkozó szabályokat, valamint d) a személyeket, kisebbségeket és bármely többséget sértő médiatartalomra vonatkozó szabályok.

E lépés megtétele során a Bizottság eleget tett annak a kötelező elvnek, hogy az EU az alapvető jogok érvényesítésére csak az uniós jog hatálya alá tartozó területeken tehet lépéseket, míg más tekintetben ez a feladat a nemzeti bíróságokra, és ha szükséges, akkor az Európai Emberi Jogi Bíróságra hárul.

Ez az elv a magyar Alkotmánybíróságra hagyta, hogy az EU-jogon kívül eső problémás kérdésekkel foglalkozzon, amit meg is tett a december 19-i döntésével, amelyben kijelentette, hogy médiatörvény "alkotmányellenesen korlátozta az írott sajtó szabadságát". Az ítélet a közelmúltbéli magyarországi jogi változásokat követően továbbra is érvényes marad.

Az ítélet néhány fontos eleme azonnali hatállyal életbe lépett. Így például a bíróság szigorította azokat a feltételeket, amelyek esetén az újságírók kötelezhetőek lesznek arra, hogy felfedjék az információjuk forrását, valamint a magyar médiahatóság nem kényszerítheti médiumokat arra, hogy kiadjanak adatokat. A legtöbb változást 2012. május 31-ig kell megtenni, s ebbe beletartozik többek között az ún. média biztos intézményének eltörlése, valamint az írott sajtó esetében annak a kötelezettségnek a megszüntetése, hogy "tartsák tiszteletben az emberi méltóságot", és hogy a médiatartalom nem lehet alkalmas a magánélet megsértésére.

Arra kérem a magyar hatóságokat, hogy tartsák ezt a bírósági döntést tiszteletben, és hajtsák végre ugyanolyan sebességgel és hatékonysággal, ahogy azt éppen ennek a médiatörvénynek az esetében a Bizottság által az EU-jog alapján elvégzett értékelése után tették.

Ám tudom, hogy a média pluralizmusát és a szabadságát nem lehet meghatározni és megvédeni kizárólag a törvények révén. Végül is a pluralizmus sikeres gyakorlata attól is függ, hogy milyen a légkör és a politikai kultúra, amelyek támogatják ezeket az elveket.

Ezért is van az, hogy a Magyarországgal szemben támasztott jogi igényeket követően egy EU egészét érintő magas szintű csoportot hoztunk létre azzal a feladattal, hogy vizsgálja meg, mit jelent a média pluralizmusa és szabadsága a gyakorlatban, és mit lehet tenni annak érdekében, hogy javítani lehessen azt a kultúrát és törvényi környezetet, amelyek támogatják azokat. Ezt a csoportot Lettország korábbi elnöke, Vaira Vike Freiberga vezeti.

Komolyan végig kell gondolnunk, hogy vajon az EU rendelkezik-e elegendő hatáskörrel ezen a területen annak érdekében, hogy megfeleljen a közvéleménynek a médiapluralizmus védelmével kapcsolatos elvárásainak.

A véleményem az, hogy a szabadságunkat sokféleképpen kell védeni - így az újságírók, az aktív polgárok, a nemzeti, és ha szükséges, akkor EU szintű törvények révén. Egyetlen intézkedés sem biztosítja számunkra a szabadságot, amit nagy becsben tartunk, és egyetlen cselekedet sem veheti el ezt tőlünk. Azt a kockázatot, amivel akár egyetlen cselekedet is bírhat a sajtószabadság, vagy általában a politikai szabadság számára, az általános összefüggések határozzák meg.

Ez az általános összefüggés fokozta fel az aggodalmakat azzal kapcsolatban, ahogyan a rádióműködés engedélyezését kezelik Magyarországon.

Az uniós jog alapján egy nemzeti kormány a közérdeket figyelembe véve szabadon meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek alapján döntenek aztán a rádióműködési engedélyek megadásáról. Ide tartoznak a kulturális sokszínűség, a nyelvi sokszínűség és a médiapluralizmus szempontok - feltéve, hogy az odaítélési eljárás objektív, átlátható, megkülönböztetéstől mentes és arányos.

De ugyanebből az okból kifolyólag, ahogy az EU lehetővé teszi azt, hogy a médiapluralizmus egyik tényezője legyen az engedélyek odaítélésének, fontos az általános engedélyezési rendszert nemzeti média-környezetben is látnunk. A jogszerűség nem feltétlenül az egyetlen kérdés az egyedi engedélyezési döntések esetében.

Ezek a döntések szélesebb körű következményekkel járhatnak, és további problémaköröket vethetnek fel. Különösen akkor, ha egyesek azért aggódnak, hogy új engedélyezési kritériumok megszabásának mögöttes indítéka az, hogy kizárják a meglévő, független hangokat, s nem pedig az, hogy újaknak nyissanak teret.

Ebben a légkörben különösen fontos, hogy az érintett feleknek legyen teljes mértékben tiszteletben tartott fellebbezési joguk a bírósághoz, ha nem értenek egyet az engedélyezési határozattal.

Szeretném továbbá nagyon világosan kiemelni, hogy az EU nem korlátozza a rádióműködési engedélyek számát, amit bármelyik tagállam kiadhat. Ez egy Magyarország számára egyedül eldöntendő kérdés. A hatóságok mindeddig azzal érveltek erőteljesen, hogy az új engedélyeket tisztességes versenyek alapján adtak ki. De ha ez igaz, akkor én is azt mondom, hogy "minél nagyobb a verseny, annál jobb". Úgy gondolom, hogy Magyarországon van még tér és lehetőség további, és nem pedig kevesebb rádióhang számára.

Általánosabban fogalmazva, vállalom, hogy megteszem azt, amit tudok, hogy megmutassam támogatásomat egy élénk internetes rádió érdekében Magyarországon, amelyet nem korlátoz semmilyen módon a korlátozott rádiófrekvencia spektrum. Meg fogom mindazt tenni, amit a nyomtatott és az audiovizuális média, online és offline támogatása érdekében megtettem. Saját elkötelezettségem Önök felé az, hogy mindent megteszek, amit tudok a hatáskörömön belül és a saját hangomon annak biztosítása érdekében, hogy a magyarok is részesei lehessenek annak a médiának, hallgathassák azt a médiát és tanulhassanak abból a médiából, amit maguk választanak.

(* Önnek joga van e nyilatkozat egyes részeinek vagy teljes egészének reprodukálására a saját weboldalán vagy kiadványaiban)